

ОБИЛАЗАК ИСТРЕ И БОРАВАК НА БРИОНИМА

Половином јуна 1989. Милан ми је казивао о обиласку дела Истре и боравку на Брионима, где се одржавала научна конференција.

– За Брионе сам кренуо 5. јуна увече, железницом ка Љубљани, где сам остао до првог воза за Пазин и Пулу⁶⁹⁷... Чекајући, прочитавао сам *Политику*, а онда мало прошетао поред станице. У излогу једне књижаре све је било декорисано у знаку подршке сепаратистима на Косову и Метохији; на једној слици се, на пример, симболично види дете у бодљикавој жици, и тада сам помислио на тебе и то што радиш у Приштини, где се често демонстрира – опричава Димитријевић, увек брижан за судбину Косова и Метохије и наставља са описом виђења Пазина.

– Тамо сам посетио чувени и један од најлепших каштела у Истри, са веома богатим и занимљивим виноградарским музејем, са традиционалном живописном ношњом, приказом народних обичаја... *Капител* на италијанском значи *замак* – објашњава и тумачи на свој полиглотски начин и даље описује:

– Замак се налази у прекрасном амбијенту који плени и обузима пажњу... То је простран терасаста део испод кога је бездан и понор... Прошетао сам Пазином и у ране поподневне сате, возом пилићаром, кренуо сам за Водњан, надокнађујући тиме оно што је прошли пут изостало...

Милан са неколико једноставних али пажљиво одабраних назнака оцртава овај градић, издвајајући његове најбитније особености:

– То је симпатичан град са италијанском архитектуром, додуше запуштеном, с пуно старинских кућа украшених фасадама и лепим, китњастим прозорима... Около се виде двојезични натписи! Обишао сам катедралу и посетио замак са Музејем; иако је то провинцијско место, збирка је веома богата, што нисам ни изблиза очекивао. Има много сличности са италијанском културом – поново то зналачки подвлачи, он који је Италијом прокрстарио уздуж и попреко, и при том издваја *реликвије* и скромну збирку мумија. – У Водњану се види стари сјај и слава некадашње моћи – ваљано просуђује на основу свега што је видео.

Пошто смо у једној ранијој прилици говорили о пријатном летњем боравку у Фажани, ово је била прилика да и сам походи то мало приморско месташце преко пута Бриона.

– Из Водњана сам кренуо пешке за Фажану и то вукући прилично тешку путну торбу... Импресионира ме је чиста, скоро нетакнута природа и рурал-

697 *Рукописне белешке из разговора са М. С. Димитријевићем*, Београд, 16. VI 1989. године.

ни амбијент, у коме човек може доста да се⁶⁹⁸ опусти... Из Фажане сам ухватио вечерњи брод за Брионе!

Аутор ових редова је, у другој половини 80-тих година прошлог века, у неколико махова летовао у Фажани. У ране јутарње сате излазио је на обалу мора, и надахнуто писао. Повремено се дружио са пријатељем и првим комшијом из завичајног Лесковца Зораном Јанковићем Џанетом, и његовом сугругом Недом, иначе Словенком. О тим и другим појединостима, приповедао сам Милану, па је он имао истинску потребу да се и сам, макар успут, осведочи о чарној и непатвореној природи овог места. О томе постоје и одговарајуће дневничке белешке са бројним лирским појединостима.

– На Брионима сам имао једно од три уводна предавања, и то на предлог из Загреба, јер наши домаћи то не би учинили, како оно народ каже: *нико није пророк у свом селу*... Имао сам задовољство да 9. јуна председавам и руководим једном секцијом, а тада сам поднео и свој писани реферат, казује Милан, који је и ово учешће на научној конференцији искористио за обилазак Истре и то онога што приликом претходног боравка није стигао да обиђе и види.

– Да ли си путешествено исцртао и све остало у вези са посетом Пули? – знатижељан сам, знајући за његову тежњу да све подробно погледа и походи.

– Са Пулом и Истром је овога пута углавном све целовитије исцрпљено, тако да не морам више туристички да се враћам у те просторе – приводи Милан крају казивање о истарском приморју и прелази на политички терен, што се не уклапа у ово путешествено казивање, али је саставни део јунског разговора, а осликава његово гледање на социо-политичко, партијско, историјско:

– После Бриона и боравка у Истри, предложен сам за делегата XIV конгреса Савеза комуниста Југославије, што ми је било пријатно и драго, иако не верујем да ћу бити изабран код толиког броја кандидата – изражавајући сумњу и недоумицу, Димитријевић овде скреће казивање у политичке токове:

– У једном периоду посебно сам ценио и уважавао Денг Сјаопинга у Кини, али после оног великог покоља на тргу, када су тенковима газили студенте, видим да је и он само један од диктаторских политичких вођа „господар неба и земље“. То недвосмислено показује колико је неодржива Марксдова, већ давно превазиђена, утопистичка идеја о диктатури пролетаријата. Она означава вршење моћи пролетерске већине над другим мањинским класама земљопоседника, капиталиста. Томе се прва супротставила Роза Луксембург, назвавши Лењина „Робеспјером Октобарске револуције“ – говори Милан понесено, као поборник начела: *слобода, једнакост, братство*.

698 Са једног од поменутих боравака у Истри, аутор ове књиге, упутио је Милану, 1.09.1986, разгледницу следеће садржине: Бриони. – Драги моји, На измаку летовања у лепој Истри, коју тек сада откривамо у правом светлу, шаљемо срдачне поздраве. Боравећи у Фажани, обилазили смо околину. Бриони су са смислом одабрани за место ужитка. У њиховој околини, природа је „чиста“ и нетакнута, права дивота. Дуда је чак шопинговала са Пољацима.

Враћам се са више нових певанија.

Љиљу, Великог Владимира и тебе, пуно поздрављају и воле, Дуда, Кокан и Љубиша.

– У новије време француски комунисти су се међу првима оградили од диктатуре пролетаријата – надовезујем се на његова тумачења.

– Сваки нови вођа, па и Денг Сјаопинг, безмало све враћа на почетак и на свој начин тумачи и спроводи диктатуру пролетаријата, која је у лењинистичкој концепцији директно антихуманистичка – наглашава Димитријевић, који је у Класичној гимназији написао дипломски рад „Лењин и Друга интернационала“.⁶⁹⁹

– За историју се каже да је учитељица живота. Ја на историју гледам као на *континуитет*⁷⁰⁰ у смислу сталне повезаности друштвених процеса у тежњи ка будућности и хегеловском напредовању у свести и слободи – и ту Милан помиње немачке социјалдемократе, Кауцког и друге, који су били противници диктатуре пролетаријата.

Историја као и испричани путешествени доживљају су својеврсни роман који се догодио, а роман је историја која је могла бити – да парафразирамо унеколико преобликовану Гонкурову мисао.

*У суботу, 28. октобра 1989. године у
12,30 часова у сали Скупишћине опшћине
Лесковац*

венчаће се

ВУКИЦА МОМЧИЛОВИЋ
и
ВЛАДИМИР ЦВЕТКОВИЋ

*Биће нам драго да вашим присуством
увеличате наше родитељско славље.*

Скуп сваштара у 10,30 часова.

Свечани ручак у хотелу „Београд“.

Пошљују вас породице

*Предрага и Вериче
МОМЧИЛОВИЋ
Змај Јовина 14
шл. 46-688*

*Николе и Драгојле
ЦВЕТКОВИЋ
Јужноморавских брата 68
(код Душка „Лењина“)
шл. 42-080*

СВЕТЛО ОГЛЕДАЊЕ

за Вукицу

Захвали сунцу што умиљно греје,
Не тражимо да с неба скидају звезде;
Верујемо да чарост љубави све је,
У срцу се сва богатства гнезде.

Н. Цветковић

Позивница за венчање ауторовог сина Владимира и снаје Вукице

699 Н. Цветковић, *Астроном – песник – друмовник Милан С. Димитријевић*, стр. 130 -131.

700 Н. Цветковић, *Записи о Сергију Димитријевићу*, Лесковац, 1997, стр. 17-25; 43 -55.